

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V. VAN ZUYLEN,
21 MAART 1900.

**„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN
ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.“**

Abonnementsprijs per jaar:	□		□
Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50	□	Per regel f 0.15
Voor Oost-Indië en het Buitenland	" 4.—	□	Bij plaatsing van 500 regels " 0.12 1/2
Atzonderlijke nummers	" 0.05	□	" " " 1000 " " 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

□ Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat. □

Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO“, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Verzoek om steun. — De Voordracht over Zuid-Nieuw-Guinea in de Afdeeling 's-Gravenhage. — Prachtplaatwerk „Onze Indische Koloniën“. — Uit de O.-I. Mail. — West-Indië. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Feuilleton. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Leestafels. — Mededeelingen. — Officiële Berichten. — Passagierslijst.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indië onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zodoende en ook door het verleen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f2.50). *)

Zij die f5.— of meer contribueeren of een gift in één schenken van f100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het Koloniaal Weekblad toegezonden.

*) Zie inteken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeken dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur E. van Assen, Heulstraat 17, Den Haag.

De Vereeniging „Oost en West“ telt o.m.:

Een Informatie-Bureau van het Hoofdbestuur,

(Secretaris J. L. van Gennep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore Heulstraat 17, 1ste verdieping.

Doel: Aan hen, die zich voor staats- en particuliere betrekkingen wenschen te bekwamen, daartoe den weg te wijzen en tevens aan Indische ondernemingen, maatschappijen en genootschappen de gelegenheid te bieden zich voor het verkrijgen van werkrachten aan te melden.

Een Studie-Commissie van het Hoofdbestuur.

Doel: Uitoefenen van toezicht op de opvoeding en de studie der in Nederland vertoevende jongelieden, afkomstig uit de Nederlandsche Koloniën, hun hulp en bijstand te verleen en hun verblijf in Nederland zoo aangenaam en zoo vruchtbaar mogelijk te maken. Secretaris J. L. van Gennep dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 uur Kantoor Heulstraat 17, 1e Verdieping.

Een Informatiebureau van de Afdeeling 's-Gravenhage.

Doel: Het geven van inlichtingen omtrent opvoeding, onderwijs, huisvesting, inrichting enz. Bureau Laan van Meerdervoort 195, van 10—12 en 2—4 uur. Secretaris de heer G. C. A. De Witt, Reinkenstr. no. 6, tot wien men zich ook kan wenden om hulp voor werkzoekenden.

Verzoek om geldelijken steun voor de studie van een verdienstelijk jongeling.

Het bestuur van de Vereeniging „Oost en West“ doet een krachtig beroep op den weldadigheidszin en de offervaardigheid van de leden der vereeniging, ten behoeve van een jongeling van Indische afkomst, die na voorbereidende studiën in zijn geboorteland op 17-jarigen leeftijd werd toegelaten tot de 5e klasse van een gymnasium hier te lande, het daarop volgend jaar met goeden uitslag het staatsexamen voor toelating tot een der hoogeschoolen heeft afgelegd en die thans in de rechten wenscht te studeeren.

Het zou ten zeerste te betreuren zijn, als deze jongeling, die, ook volgens de verklaring van zijn leermeesters, door zijn buitengewoon goede geestvermogens en grooten werklust bij voortgezette studie een schoone toekomst tegemoet gaat, aan zijn verlangen geen gevolg zou kunnen geven, doordat zijn ouders en aanverwanten niet in staat zijn de kosten aan de studie verbonden, ten volle te dragen.

Een som van f600 ineens zal vermoedelijk toereikend zijn om in het te kort te voorzien, daar naar alle waarschijnlijkheid deze jongeling na een éénjarig verblijf aan de universiteit verder uit een studiebeurs zal kunnen worden ondersteund.

Menschenvrienden, steunt dezen jongeling en zendt uwe bijdragen aan den secretaris onzer vereeniging, den heer E. van Assen.

Mocht de totaal gevorderde som overschreden worden, dan zal het overblijvend bedrag worden gestort in het studiefonds voor onbemiddelde leerlingen.

(Voor de reeds ontvangen gelden zie onder de Mededeelingen pag. 8. Het vereischte bedrag is nog niet geheel bijeen.)

De Voordracht over Zuid-Nieuw-Guinea in de Afdeeling 's-Gravenhage.

Voor een goed gevulde zaal hield de heer A. J. Gooszen, kapitein van den Generalen Staf van het Oost-Indische leger, oud-commandant van het Exploitatie-detachement voor Zuid-Nieuw-Guinea, op Vrijdag 21 October 1910, des avonds ten 8 ure in de zaal „Diligentia“ te 's-Gravenhage zijne aangekondigde voordracht over het onderwerp:

„Een en ander over Land en Volk van Zuid-Nieuw-Guinea“.

Na in het kort de vroegere aanrakingen van Nederland met Nieuw-Guinea in herinnering te hebben gebracht, sprak de inleider meer in het bijzonder over land en volk van de geëxploreerde gebieden op de Zuidkust van dat eiland, daarbij op duidelijke wijze latende uitkomen het verschil in ras, kleding, gebruiken enz. van de aldaar wonende volksstammen, echte natuurmenschen met weinig of geen zedelijke ontwikkeling, bij wie het recht van den sterkste gewoonlijk nog op den voorgrond treedt.

Ook liet hij zijne toehoorders een blik slaan in de woningen der Papoeas en gaf een beschrijving van hunne leefwijze, waarbij in het bijzonder de aandacht werd gevestigd op de fraaie versieringsmotieven die zij, ondanks hun gebrekkige instrumenten, weten aan te brengen op hun huisraad en hunne vaartuigen.

Tijdens de pauze was er gelegenheid de belangwekkende ethnografische verzameling, door den inleider medegebracht, in oogenschouw te nemen.

Na de voordracht, welke door tal van lichtbeelden, en overzichtskaarten werd toegelicht, werd den inleider, die op zulk een aangename wijze het volrijk gehoor had weten te boeien, dank betuigd door luid applaus.

Prachtplaatwerk „Onze Oost-Indische Koloniën.“

Zoals uit de prospectus, bij het vorige Weekblad ingevoegd, bleek, zal de Directie van de naamloze vennootschap Haarlemsche Photo- en Lithografische Inrichting „DE TULP“ een prachtwerk „Onze Oost-Indische Koloniën“ uitgeven, hetwelk echter uitsluitend bij intekening te verkrijgen is.

In verband met Artikel 3 van de Statuten der Vereeniging „Oost en West“, luidende:

„Het doel der Vereeniging is: den band tusschen „Nederland en zijne bezittingen en koloniën in Oost- en West-Indië voortdurend te versterken en het „bevorderen, zoowel van beider gemeenschappelijke „belangen, als die van Oost en West in het bij- „zonder“.

vestigt het Hoofdbestuur de aandacht der leden op het groote belang, dat verbonden is aan een zeer ruime verspreiding van dit werk, niet alleen in de scholen, instellingen en vereenigingen in Nederland en in Indië, maar ook onder alle leden van onze Vereeniging.

In de scholen zal het werk zeer veel gemak opleveren bij het onderwijs in de aardrijkskunde van Nederlandsch-Indië, welk leervak meer en meer de belangstelling van onderwijsautoriteiten trekt, zoodat in de toekomst bij de jeugd meerdere kennis van onze overzeesche gewesten te verwachten is.

De leden van „Oost en West“ kunnen met dit werk bij anderen — hunne vrienden en kennissen — propaganda maken en belangstelling opwekken voor onze prachtige Koloniën met haar heerlijk natuurschoon, weelderige plantengroei en rijke bronnen van inkomsten.

Mogen velen zich geroepen gevoelen zich voor den geringen prijs van f5.— dit werk aan te schaffen.

Voor het geval, dat het intekenbiljet, aan den prospectus van verleden week verbonden, in het ongereede mocht zijn geraakt, vindt men er thans een op blz. 8 van dit blad.

Uit de O.-I. Mail.

De Indische bladen der jongste mail wijdden nog altijd uitvoerige artikelen aan den zoo betreurenswaardigen dood van den tabaksassistent Haitsma Mulier, ook naar aanleiding van het gevelde vonnis. Een telegram van 27 Sept. j.l. desbetreffende aan Het Nieuws v. d. Dag v. N.-I. luidde:

„Heden diende voor den Landraad te Bindjer de zaak tegen den moordenaar van den tabak-assistent Haitsma Mulier.

De beklagde was in volle confessie.

Hij verklaarde, dat hij wrok koesterde tegen den assistent, daar deze de foutief gesorteerde tabak weer had terug geschopt.

Op de vraag, of hij berouw over zijne bloedige daad gevoelde, gaf de ongevoelige schobbejak een ontkenning antwoord.

De Landraad veroordeelde hem tot den dood door den strop.

De veroordeelde toonde bij de uitspraak geen de minste gemoeds-aandoening.

Vox Populi!

Op het rekest van den Gouverneur-Generaal, met verzoek het daarheen te leiden, dat er doelmatiger koelie-straffen worden ingevoerd, teekenden 788 Europeanen.

De geheele bevolking van het gewest, vrouwen en kinderen in begrepen, bedroeg in 1909 ca. 1100 personen).

De verwonding van Luitenant Van Ardenne.

Hierover lezen wij in de Makasaarsche Courant:

Het gouvernements-stoomschip Condor is hier aangekomen met den civiel gezaghebber van Larantoea, den heer Van Ardenne, een marechaussee en pradjoerit, allen gewond. Zij werden onmiddellijk in het militair hospitaal opgenomen.

Omtrent de oorzaak dezer verwondingen vernam 't blad, dat in de nabijheid van Larantoea 'n vrij ernstig treffen heeft plaats gehad met de bevolking. De aanleiding was, dat de civiel gezaghebber eenige wegeloopen gevangenen door een sergeant en eenige pradjoerits liet opsporen. Dit troepje stuitte echter op tegenstand in het binnenland en werd omsingeld. Toevallig kwam een gouvernementsstoomer uit Endeuh met twee brigades marechaussee's onder kapitein Bekering.

De heer Van Ardenne vroeg en verkreeg de beschikking over een dezer brigades en toog daarmede den vijand, die wel een driehonderd man sterk was, tegemoet. Al zeer spoedig echter werden hij en een marechaussee gewond. De vijand werd echter op de vlucht geslagen met groote verliezen.

De heer Van Ardenne heeft een schotwond in den rechterbovenarm, het been is verbrijzeld. Daar men in het hospitaal den kogel niet heeft kunnen vinden zal de heer van Ardenne naar Soerabaja worden opgezonden, waar het hospitaal over een Röntgen-apparaat beschikt.

Het Soer. Hbld. meldt, dat luitenant Van Ardenne Zaterdag 24 Sept. te Soerabaja is aangekomen. Hij heeft een kogel 'n den bovenarm, dte daardoor gedeeltelijk verbrijzeld is.

Geen handen genoeg.

Het gebrek aan personeel bij den Ind. post- en telegraafdienst laat zich nog steeds geducht gevoelen. Men ziet zich zelfs verplicht om gepensioneerden weder tijdelijk in dienst te stellen.

Zoo is op een maandelijksche toelage van f350 boven zijn pensioen, tijdelijk gesteld ter beschikking van den directeur van gouvernementsbedrijven, ten-einde te worden werkzaam gesteld bij het hoofdbureau van den post-, telegraaf- en telefoondienst. S. W. Camerik, gepensionneerd ambtenaar, laatstelijk hoofdkantoorchef bij den post- en telegraafdienst. Zoo meldt Het Bat. Nieuwsblad.

Vreemd doet 't aan daarnaast in Het Onderwijs te lezen:

Er moest een zeevaartkundige cursus komen om „de hier geboren“ zeeman te laten worden.

De zeevaartkundige cursus kwam, en..... bestaat nog met 4 en 6 leerlingen in de twee klassen.

Hoeveel die leerlingen der gemeenschap kosten, zullen wij nu maar niet uitschrijven, zeker is, dat de jongelui veel beter en goedkoper op 's lands kosten in Nederland zouden kunnen studeeren.

Nu ja, zoo'n zeevaartcursus! De Indo is nu eenmaal niet op de zee gesteld, maar een post-cursus, dien hebben wij noodig, daar kunnen onze meisjes ook van profiteeren.....

De postcursus kwam, biedt na een jaar studie en belevamen uitzicht op een

salaris van f150.— 's maands. De postcursus wordt bezocht door..... 5 leerlingen. Kosten?

Wij weten het niet.

Wat volgt?

De Java bode maakt van de laatste opmerking van Het Onderwijs een grapje en schrijft:

Wat nu volgen moet?

Wel, waarom vraagt 't Onderwijs dat nog: een universiteit natuurlijk. Als zij niet op zee willen en niet bij de post, dan hebben zij blijkbaar behoefte aan titels."

De Neutraliteit en de Indische School.

De Bataviasche bladen kondigden aan, dat op Donderdag 24 Sept. j.l. de heer Bergmeijer in de Kwitangkerk zou spreken over de neutraliteit en de Indische school. Debat was toegelaten.

De heer Bergmeijer zou de volgende stellingen verdedigen:

I. De strijd over de beteekenis der neutraliteit van het onderwijs, de laatste maanden in Nederland gevoerd, heeft ook voor het Indische onderwijs groote beteekenis.

II. Daar het onderwijs een der belangrijkste middelen is, om de Indische maatschappij de zegeningen der christelijke beschaving deelachtig te doen worden moet de vraag, in welken geest dat onderwijs gegeven wordt, van het hoogste belang geacht worden.

III. Van een christelijke overheid mag verwacht worden, dat zij op den duur geen onderwijs doet geven, waardoor een beschaving zonder christelijken grondslag in Indië zou worden ingevoerd.

Opening van een Zendingshospitaal te Bandoeng.

„Uit Bandoeng schreef men d.d. 23 Sept. j.l. aan Het Soer. Handelsblad:

„Een groot aantal belangstellenden was getuige van de plechtige opening van het zoo juist voltooide Zendingshospitaal „Immanuel“, aan den Kebon Djati-weg alhier.

De resident der Preanger-regentschappen, de heer Boissevain, sprak de openingsrede uit, waarin, behalve zeer waardeerende woorden over de zending in het algemeen, de zendeling Iken in 't bijzonder werd geroemd als de man, die het initiatief opvatte tot den bouw van een hospitaal, naar modern-Europeesche eischen ingericht. De heer Iken rekende hierbij, en niet te vergeefs, op den steun van alle rassen.

Het belangrijkste voor de jonge stichting is wel, dat, zooals de resident mededeelde, juist enige dagen geleden het gouvernementsbesluit is afgekomen van een subsidie van f4000 voor het gebouw en f1500 voor de inrichting er van, terwijl het besluit voor een jaarlijksche subsidie weldra kan worden verwacht."

Ten slotte voegt de correspondent van bovengenoemd blad aan het verslag toe:

„De steun, welke het Gouvernement o.a. aan zendingshospitalen verleent, is niet anders dan te loven maar intusschen staat men versteld van de verregaande inconsequentie van datzelfde gouvernement dat tegelijkertijd zijn eigen hospitaal verwaarloost.

Hebben wij het echter aan het verkeerde eind, en weet dus het gouvernement niet, hoe de toestand is van zijn hospitaal te Tjilenka, dat men dan een onderzoek laat instellen om ten slotte te komen tot den bouw van een flink steenen ziekenhuis, ingericht naar de meest moderne eischen des tijds en liefst niet meer midden in de sawah's, maar een weinig dichter bij de stad Bandoeng, waar dan toch de meeste zieken vandaan moeten komen."

Theecultuur ter Sumatra's Westkust.

Onlangs wees De Java bode er reeds op, dat voor gouvernementsrekening door den chef van het aan het departement van Landbouw verbonden, uit particuliere fondsen bekostigd proefstation voor theecultuur, Dr. Ch. Bernard, plaatselijke onderzoekingen werden ingesteld naar de geschiktheid van den grond van Sumatra's Westkust ter beplanting met thee. Nader vernemen wij, dat deze pogingen niet zoozeer ten doel hebben de theecultuur bij de bevolking aldaar zoo mogelijk ingang te doen vinden, maar vooral om tot de wetenschap te komen of de particuliere nijverheid aldaar een vruchtbaar veld van werkzaamheid zal kunnen vinden. Van verschillende zijden wordt gevreesd, dat het gebrek aan voldoende werkkrachten daarvoor een belemmering zal zijn, vooral aan vrouwen, daar op eene in volle exploitatie zijnde theeonderneming doorlopend honderden vrouwen als plukster werkzaam moeten zijn. Voor dien arbeid zullen de maleische vrouwen slechts bij uitzondering zich aanmelden, zoodat aanvoer van vrouwen uit de Soendalanden zal moeten plaats hebben, een maatregel, die met belangrijke kosten gepaard gaat. Intusschen heeft zich hier op Java een kapitaalkrachtig

consortium gevormd, dat, indien de onderzoekingen van Dr. Bernard niet ongunstig voor het gevormd plan uitvallen, van voornemens is ter kuste eenige groote theeplantages tot stand te brengen, tot welk einde zoo spoedig mogelijk eenige ondernemers daaraan zullen vertrekken voor het treffen van de noodige voorbereidende maatregelen.

* * *

Omtrent de Theecultuur der Inlandsche Bevolking schrijft het Bat. Nwsbl.:

Men herinnert zich nog wel de vergadering van de Soekaboemische Landbouwvereniging, waarop de kwestie van de theecultuur der inlandsche bevolking besproken is. Die cultuur neemt in de Preanger zeer toe; de bevolking vindt in den verkoop van het product een zeer goede bron van inkomsten voor gronden, welke, beplant met producten bestemd voor de inlandsche markt, slechts weinig zouden opleveren. En onder den invloed van de uitbreiding der theetuinen van de bevolking zijn er theefabrieken, die naast den eigen aanplant het versche blad van de bevolking ophoopen, andere die uitsluitend het van de bevolking opgekochte blad verwerken. Zoo heeft de afdeling te Tjitjoeroek alleen nu reeds vijf duizend bouws bevolkingsthee en die aanplant wordt voortdurend grooter.

De kwestie nu, waarover in bovenbedoelde vergadering van gedachten gewisseld werd, was in den grond deze: moet verdere uitbreiding van den bevolkingsaanplant bevorderd worden of tegengegaan? Zoowel voor- als tegenstanders hebben er hun motieven kunnen ontwikkelen. Voorstanders waren het meest, naast de planters die uitsluitend opgekocht product verwerken, de bestuursambtenaren die maar weinig gevoelden voor bezwaren als daar zijn, dat de bevolking aan haar tuinen op den duur niet de noodige zorg weet te besteden en dat die zorgeloosheid in geval van ziekten in het gewas een bedreiging wordt voor de geheele cultuur.

Intusschen schijnt het bestuur nu toch het gevaar van die zijde in te zien. Naar men ons mededeelt, heeft het bestuur de landheeren aangezocht om, met toestemming der bevolking, die haar instemming reeds betuigd zou hebben, bij de betaling van den prijs voor het door haar geleverde blad, een kwart cent per pond in te houden. Het op die wijze verkregen geld zou dan dienen om eventuele ziekten en plagen in het bevolkingsgewas te bestrijden.

Van meer dan één zijde vernamen wij, dat de ondernemers voor deze bemoeienis bedanken. Niet alleen dat hun daardoor een omslachtige administratie op de schouders wordt gelegd, maar aan den eenen kant vreest men, dat de belasting ten slotte neer zal komen op de ondernemers, terwijl men aan den anderen kant meent zich van medewerking aan de maatregelen van het bestuur te mogen onthouden, waar het bestuur wel de eer voor zich opeischt, maar de soesah van zich afschuift.

Op Dienstreis.

Den ingenieur der eerste klasse bij het mijnwezen E. Middelberg en den tijd. adjunct-accountant J. van Dooremaal is opgedragen in het belang der eijnsheffing een dienstreis te ondernemen naar de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. Aan eerstgenoemde is daarbij in het bijzonder opgedragen het verrichten van de noodige werkzaamheden op het terrein, ten behoeve van de verificatie van den netto-eijns der mijnconcessie Poeloe Laoet.

Kandanghauer-avontuur.

Er is een roman van Lytton Bulwer: „What will he do with it?“, waaraan de Gouverneur-Generaal stellig zal gedacht hebben toen hij bericht kreeg, dat het land Kandanghauer voor den zeer hoogen prijs van 3½ miljoen tot staatsdomein gemaakt was, schrijft de hoofdredacteur van het Soer. Handelsblad.

Ja, wat zal de staat er mee doen?

Zooals men zal gelezen hebben, zal een commissie worden aangewezen, die onder den resident van Cheribon — die natuurlijk weer van hoogere hand gecontroleerd wordt — het land zal beheeren en zorgen dat het rijstproduct niet in kwaliteit achteruitgaat. Van de door de opgezetenen geplante rijst werd een belasting in nature geheven (de tjokè) en bovendien kwam nog een gedeelte van de bevolkingsrijst in handen van den „landheer“ voor de aanzuivering van overschotten.

Thans krijgt de bovenbedoelde commissie de beschikking over vier ton als werkkapitaal, om daaruit te bestrijden de kosten der exploitatie in ruime zin. De regeering rekent er op, dat van dit bedrag jaarlijks zal kunnen worden betaald een rente van 4 pCt., plus, na de vorming van een verplichte reserve, een zeker bedrag voor de aflossing der geleende som van 4 ton. Wat de rente van de

koopsom ad $3\frac{1}{2}$ miljoen betreft, of die uit de belastingen van de bevolking kunnen worden gevonden is niet zeker, of liever twijfelachtig.

De J a v a b o d e vindt de benoeming van die commissie een geniale greep. Ik voor mij zou geneigd zijn, heel nuchter te spreken van een noodsporg, waartoe de regeering wel komen moest na haar sprong in het duister bij den koop van het land."

Na op een en ander verder te zijn ingegaan besluit de heer M. van Geuns:

Resumeerend kan men zeggen, dat de regeering eigenares is geworden van een land van ruim 180.000 bouws, waar het om verschillende redenen wenschelijk is 1o de rijstcultuur om haar superieur product te handhaven en 2o de bevolking in haar vrijheid te beperken, vooral om te voorkomen, dat zij de rijpe rijst bederft. Doch als aan deze wenschelijkheid voldaan wordt, is het gevolg 1o dat de staat van de koopsom ad $3\frac{1}{2}$ miljoen plus het bedrijfskapitaal ad zegge 4 ton per jaar geen voldoende rente maakt, laat staan die $3\frac{1}{2}$ miljoen kan amortiseeren; 2o. dat een „verkapte" vorm van staatsexploitatie moet worden gekozen, die, omdat de staat geen cultuurondernemingen drijven kan, uit den boeze is.

„Men heeft hier met een overgangstoestand te doen" schrijft de J a v a b o d e.

Was het maar zoo! Ik waag de voorspelling, dat het Kandanghauer-avontuur de Indische regeering nog veel zorgen baren zal.

WEST-INDIË.

SURINAME.

Wij hebben in ons vorig overzicht opgemerkt, dat in den laatsten tijd steeds minder aangename mededeelingen omtrent deze kolonie binnenkwamen.

Het schijnt evenwel, dat het vetontrustende bericht over het weder optreden van versteening der vruchten in cacao-cultivaties, waarop de inkapping was toegepast, slechts tot op zekere hoogte eene teleurstelling moet worden geacht.

Volgens een artikel in De West heeft de inkapping op Suzannadaal, op welke onderneming nu weder gevallen van versteking werden waargenomen, dan toch tengevolge gehad, dat de opbrengst der cacao-cultivaties aanmerkelijk is gestegen, vergeleken bij vroeger.

Het is nu evenwel gebleken, dat de inkapping de boomen geenszins immuun voert voor ziekten, en dus steeds de daartegen noodige voorzorgsmaatregelen moeten worden in acht genomen. De kosten dier maatregelen zijn echter in vergelijking met de te verkrijgen hoogere productie zò gering, dat men zich die gerustelijk kan getroosten.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Wenken betreffende den handel op Australië. De Inlanders in Ned.-Indië schijnen reeds veel handel te voeren op Australië, althans in de **Pemberita Betawi** van 10 Augustus j.l. no. 178, wordt den Inlandschen handelaars in Ned.-Indië aangeraden om bij het zenden naar Australië van Indische handelsartikelen in zak of mand, vooral precies te letten op gewicht en maat der collis, hetgeen in het bijzonder geldt voor de op die wijze verpakte djagong, (mais—Turksche tarwe).

Volgens genoemd blad hebben in het Parlement van Australië verschillende afgevaardigden van arbeidersverenigingen zitting, die zich de belangen der havenarbeiders hebben aangetrokken en die in het belang van dezen, de bepaling hebben weten uit te lokken, dat collis's, inhoudende djagong, suiker, zout, vet, enz. in zakken of manden bij den invoer niet zwaarder mogen wegen dan 200 lbs.

Ten einde mogelijke schade voor den Ned.-Indischen Inlandschen handel te voorkomen, zullen de handelaren op Australië goed doen, alvorens hunne artikelen te verzenden, eerst goede inlichtingen ten deze bij de autoriteiten in te winnen, omdat invoer van collis's, die niet aan het bovenvermelde voorschrift voldoen beslist wordt geweigerd.

De inlandsche journalist ter Westkust van Sumatra. De nuttige taak welke de Inlandsche journalist zich in het algemeen voorstelt te vervullen, zoo lezen wij in de **Pertja Barat** is, ondermeer, het Inlandsch publiek in Ned.-Indië voor te lichten omtrent de bestaande gebrekkige toestanden, dit te wijzen op eventuele grillige bestuursmaatregelen der ambtenaren, of de aandacht te vestigen op de uitbuiting van het kapitaal en in zijn belang te streven naar verbetering van die toestanden.

Die taak, wil zij op onpartijdige wijze worden vervuld, vereischt degelijke en grondige kennis van maatschappelijke verhoudingen en toestanden en kan alleen worden begrepen door hoogstaande deskundige personen.

Zij is bovendien moeielijk en gevaarlijk.

Moeielijk, omdat de inlandsche journalist in de uitgestrekte streken gewoonlijk verhinderd is, persoonlijk en plaatselijk een onderzoek naar toestanden in te stellen en in de praktijk dan ook aangedweden is op gegevens van plaatselijke correspondenten, die zelf ook niet altijd onpartijdig zijn en zoo dikwijls op hartstochtelijke en listige wijze hunne persoonlijke belangen voorstaan.

Gevaarlijk is die taak, omdat het openbaarheid geven in de inlandsche Nieuwsbladen aan voor sommige personen schadelijke en onjuiste berichten, den journalist al spoedig in ongewenschte aanraking brengt met de strafrechterlijke autoriteit.

Wanneer aldus verklaard wordt, dat het moeielijk is goede journalisten te vinden en hun gehalte niet aan de hoogste eischen voldoet, dan behoeft zulks geen verwondering op te wekken.

Een schrijver echter, die zich teekent H. B. A. Wez te Atjeh, klaagt in de „**Pertja Barat**" van 6 Augustus 1910 no. 88 zeer over de inlandsche journalisten ter Westkust van Sumatra, die zich, volgens hem, in het geheel niet vermoeien, het persoonlijk belang meer dienen dan het algemeen belang, vrienden prijzen, op de vijanden smalen en hen bespotten en dientengevolge onderling in slechte harmonie verkeerden.

Die slechte overeenstemming maakt de samenwerking onmogelijk, terwijl zij juist zoo noodig is voor de behandeling van de publieke zaak.

De schrijver betreurt zulks en daarom prijst hij den inlandschen journalisten aan het betere voorbeeld der Nederlandsche journalisten te volgen, die zich niet bezighouden met egoïstischen achterklap van wien ook en bij hunne beoordeeling van personen en toestanden gewoonlijk zakelijk blijven en recht op het doel afgaan.

Op dit oogenblik zijn, althans volgens den schrijver, de inlandsche journalisten van de Westkust van Sumatra z. i. nog niet berekend voor hunne taak.

Verbetering van de positie der inlandsche onderwijzers ter Westkust van Sumatra.

In het Kol. Weekblad van 29 September 1910 no. 39 werd reeds vermeld, dat eene commissie van Javaansche-inlandsche onderwijzers een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal hadden ingediend, inhoudende het verzoek om verbetering van positie, in den vorm van traktementsverhooging en wel zoodanig, dat hunne bezoldigingen zouden worden gebracht op:

- voor de kweekelingen van f 15.— op f 22.50 per maand;
- voor de hulponderwijzers van f 25.— op per maand;
- voor de candidaat-onderwijzers van f 40.— op f 60.— per maand;
- voor de onderwijzers van f 90.— op f 120.— per maand;

Zekere M. Sentot vestigt in de „**Pertja Barat**" van 9 Augustus 1910 no. 89 de aandacht op dit adres.

Wordt het bovenvermelde verzoek ingewilligd, dan zal men natuurlijk op Sumatra gaan jammeren en alarmeeren en er op wijzen, dat de Nederlandsche Regeering onrechtvaardig is en partijdig optreedt, doch, naar schrijvers meening, hebben de Sumatraansche onderwijzers dan hun loon voor hunne geringe activiteit en hun toestand aan zichzelf te wijten.

Te meer valt die laksheid op, omdat de inlandsche onderwijzer op Sumatra in het geheel niet in betere conditie verkeert dan de Javaansche ambtgenoot, waar het algemeen bekend is, dat de levensvoorwaarden, ook voor den inlander, veel duurder zijn dan op Java.

Het zal daarom voor de Sumatraansche onderwijzers zaak zijn spoedig onderwerpelijk ook iets te doen en op passende en legale wijze het goede voorbeeld der Javaansche onderwijzers te volgen en eveneens een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal in te dienen.

Aangezien de Sumatraansche onderwijzers ver van de zee verwijderd en in de binnenlanden zeer verspreid zijn, zou het — in het belang van eene spoedige behandeling der zaak — wenschelijk zijn, dit verzoekschrift te Fort de Kock op te maken en van daar uit in te dienen.

De onderwijzers in de ver verwijderde streken zullen aan hunne ambtgenooten te Fort de Kock zeker voldoende vertrouwen schenken en zonder twijfel geen bezwaren inbrengen tegen de wijze, waarop het onderwerp door hen onder de aandacht van hooger autoriteit zal worden gebracht.

Boedi Oetomo en de Regenten-Vereeniging. — Met betrekking tot Boedi-Oetomo en de Vereeniging van Regenten op Java en Madura, waarover reeds het een en ander werd

N.V. BERLITZ-SCHOOL Mij.

welbekend bij allen die met verlof in Nederland vertoeven.
Noordeinde alleen 42^B, boven Maison KRUL.
Telefoon 6318.

TALen: DUITSCH, ENGELSCH, FRANSCHE,
ITALIAANSCH, SPAANSCH ENZ.

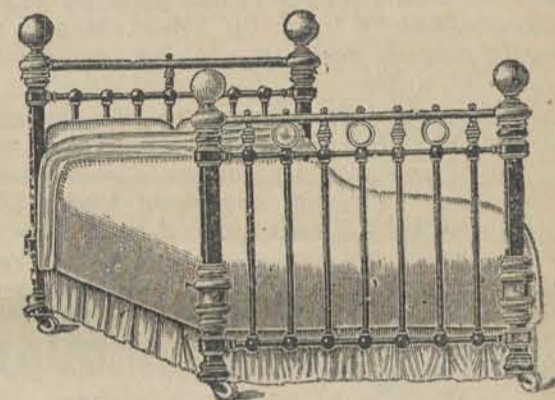
door ontwikkelde leeraren, uit de desbetreffende landen, die eene zuivere uitspraak vrij van dialect bezitten.

Om teleurstellingen te voorkomen, lette men vooral op het juiste adres Noordeinde 42b, boven maison Krul.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —

van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJN GESLOTEN VAN HALF EEN TOT TWEE UUR.

Breng een **BEZOEK** aan

BOEATAN

Heulstraat 19, Den Haag.

C. HUIJSER,

PASSAGE 33-35-37

SPIJSTRAAT 54.

Holleverancier. Tel. 4251. DEN HAAG.

Bericht de ontvangst

van een NIEUWE ZENDING:

Tafelservies, 67-deelig	f 8.50
Tafelservies, 23-deelig	" 4.50
Ontbijtservies, gekleurd	" 3.40
Theeservies, porselein, gekleurd	" 2.50
Groot Waschstel, gekleurd	" 1.75
Sauskommen op schotel	" 0.30
Suikerpotten, wit	" 0.10
Schoteltjes, bont	" 0.02
Diepe Schaaltjes, wit	" 0.07
Groote bonte Borden	" 0.06
Melkkannen, wit	" 0.15
Kamerpotten, bont	" 0.35
Zeep- en Borsteldozen	" 0.10
Vleeschschotels, ovaal	" 0.15
Lampetkan, gekleurd	" 0.40
Lampetkommen, gekleurd	" 0.40
Botervloot, overstolpt	" 0.25
Zuurschaaltjes	" 0.10
Saladebakken	f 0.20, f 0.25, " 0.30
Ontbijtborden, gekleurd	" 0.05
Majolica Bloempotten	" 0.50
Compot op hoogen voet	" 0.20
Waterstellen, gekleurd	" 0.70
Kruidentastjes met 6 potjes	" 0.95
Kruidentast met rek, 15-deelig	" 4.75
Zout-, Zeep- en Sodabakken	" 0.40
Kop en Schotel, gekleurd	" 0.05
Bonte ronde Kommetjes	" 0.03
Theepotten, wit	" 0.15
Koffiekannen	" 0.25
Dekschalen, gekleurd	" 0.40
Broodplaten, wit	" 0.20
Ontbijtborden, wit	" 0.04
Koekdozen	" 0.45
Sauslepels	" 0.20

aangehaald in de Koloniale Weekbladen van 21 Juli en 18 Augustus 1910, no. 29 en 33, is in no. 6 van Het Orgaan der Jong-Javaansche Vereeniging, ten aanzien van hunne toekomstige onderlinge verhouding, het navolgende otleend:

Welke verhouding moet er tusschen deze vereenigingen bestaan? vraagt de schrijver, Soerjopranoto uit Wonosolo. Zullen zij beide haar doel bereiken? Alvorens deze vraag te beantwoorden, wenschen wij de volgende frappante gevallen onder de aandacht onzer lezers te brengen:

Er woont ergens op Java een jong, doch wijs regent, wien men verzocht had als lid te willen toetreden van den op te richten Regentenbond. Na lang er over nagedacht te hebben, won hij den raad in van zijn prijaji's, die hem in overweging gaven zich bij den bond aan te sluiten. Maar in plaats van den raad van zijn ondergeschikten op te volgen, gaf hij het bestuur van den Regentenbond te kennen, dat hij niet inzag, dat naast B. O. nog een andere vereeniging moest worden opgericht met een vrijwel hetzelfde doel; hij vreesde, dat beide vereenigingen met elkander in conflict zouden komen, ten koste van het welzijn van land en volk. Hij besloot daarom zich voorloopig noch bij de B. O., noch bij den Regentenbond aan te sluiten.

Een ander regent daarentegen, iemand, die meermalen heeft doen blijken, dat zijn gezegden niet door dacht waren, zou zich tegenover zijn ondergeschikten over onze vereeniging zeer slecht hebben uitgelaten. Hij zou dadelijk een stok voor hen vinden, als zij zich waagden tot deze vereeniging toe te treden. Jammer, erg jammer. „Zoo iemand als deze regent“, zeide een lid onzer vereeniging, dat ook niet door dacht, „verdient, dat men hem bij de Regeering aanklaagt. Van hooger hand moest hem bevolen worden om zijn lichtzinnige woorden terug te nemen, daar zij bij velen den onuitwisbaren indruk maken, alsof de B. O. een slecht devies op haar vaan zou voeren.“ Ons lid heeft niet zoo erg ongelijk; maar zulk een daadwerkelijk optreden, een daad, die ons tot verdeeldheid en twist leidt, is uit den boeze, en dus onvoorwaardelijk af te keuren.

Maar nu het zoo ver is, dat de Regentenbond spoedig het levenslicht zal zien, is de vraag gewettigd, welke verhouding beide vereenigingen tegenover elkaar behooren aan te nemen.

Zullen zij genegen zijn samen hand aan hand te gaan, dan wel zullen zij den strijd tegen elkaar aanden.

Voordat wij overgaan tot beantwoording dezer vragen, zullen wij nagaan, wat eigenlijk de regenten er toe geleid heeft, zelf een bond te vormen.

Nauwelijks was de Boedi Octomo tot stand gekomen of het gerucht deed de ronde, dat de Jong-Javanen, die het initiatief tot de oprichting van den bond hadden genomen, de adatsgebruiken zouden hervormen. In de eerste plaats zouden alle hormatsgebruiken, o. a. het s e m b a h-maken, het hurken, het van het paard afstijgen bij het tegenkomen van aanzienlijken, afgeschaft worden*). Dit scheen spoedig bewaarheid te zullen worden, wan toen er iemand, die op het congres der vereeniging een redevoering wilde houden, bij het plaats nemen op de stoel een sembah maakte voor een aanzienlijke, werd hij uitgefloten.

*) Dit is echter niet waar. Wel zouden de Jong-Javanen de adatsgebruiken, die de ontwikkeling van ons volk belemmeren trachten te verbeteren. Afschaffen en verbeteren zijn echter twee.

FEUILLETON.

Onder de Dajaks.

In het kort verslag over Januari van de Zuideren Oosterafdeeling van Borneo treffen wij de volgende mededeelingen aan omtrent belangrijke tochten door ambtenaren en officieren in het diepe binnenland en de grenzen van Serawak gemaakt.

De colonne-commandant maakte, zooals in het vorig verslag gemeld werd, in die maand een excursie naar de Poendjoegan- en Apo Kajangstreek en keerde na 40 dagen reis den 14en Januari in het bivak te Long Basahan terug. De tocht werd, behalve voor politieke doeleinden, hoofdzakelijk ondernomen, om den verkeersweg tusschen de beide streken na te gaan en daardoor meerdere gegevens te verkrijgen voor de beantwoording van de vraag, welke plaats voor een bestuursvestiging het best aan het beoogde doel zal voldoen en wat als gemakkelijkste op- en afvoerweg naar dat gebied is aan te merken. De Bahau-rivier, en vervolgens de Poedjoengan opvarende, werd van daar na een paar dagen marsch het Ado Kajan-gebied bereikt. Belangrijke terrein-bezwaren behoeften niet overwonnen te worden. Verschillende kampongs werden daarop in de laatste streek bezocht, waarna de terugreis langs de Kajan-rivier werd ondernomen. Ook nu weder bleken de Brem Brem-watervallen

Het is begrijpelijk, dat sommige regenten tegen dergelijke hervormingen zijn: hun uiterlijke eer en aanzien zouden dalen.

In de tweede plaats zouden de regenten in afdeelingen, waar een bondsafdeeling bestaat, op den achtergrond geschoven worden, wat alweder voor hun uiterlijke eer en reputatie niet wenschelijk zou zijn.

Ziedaar de redenen. Daardoor zijn tot nu toe slechts een paar regenten genegen gebleken, zich bij onze vereeniging aan te sluiten.

Jammer, erg jammer, zeg ik, want het is verkeerd te meenen, dat de B. O. iets te maken zou hebben met het afschaffen van hormatsgebruiken; wel staat nummer één op het program: het streven naar meer ontwikkeling, wat ook het doel van den Regentenbond is. En het behoeft hier niet gezegd te worden, dat ontwikkeling den mensch doet streven naar emancipatie, ontheffing van beperkende en belemmerende maatschappelijke instellingen. Zeker zullen alle adatsgebruiken, die belemmerend op de maatschappelijke ontwikkeling werken, daardoor eenmaal — wanneer er is slechts een kwestie van tijd — vanzelf opgeheven worden, wat niemand tegengaan kan.

Maar dat regenten door het bestaan van groepsafdeelingen op den achtergrond zullen geraken, ontken ik ten stelligste. Juist zullen zij, die aan de groepsafdeelingen medewerken, op den voorgrond komen, zooals dit reeds bij een paar regenten gebleken is.

De vraag, of het raadzaam is, dat de regenten zich aan B. O. onttrekken, moet stellig ontkennend worden beantwoord, en wel met het oog op de welvaart van hun afdeeling en ook in het belang van de Regeering. Waar de regenten leden zijn van B. O. blijven zij steeds invloed op B. O. uitoefenen, voorkomen zij misstappen van het Groepsbestuur, die het land in eenig gevaar zouden kunnen brengen; zoo kan B. O. zich dus niet onttrekken aan, als 't ware, Regeeringstoezicht.

Wat zal echter het consequente gevolg zijn, als beide vereenigingen vijandig tegenover elkaar staan?

Beide zien scherp toe op elkanders handelingen. Beide moeten steeds op hare tellen passen, want een misstap van de een zal een protest van de andere uitlokken, wat ons, Javanen, onvermijdelijk nadeel zal berokkenen. Dat het ergste nog kan gebeuren is natuurlijk. Maar bij het bestaan van den Regentenbond behoeft nog niet dadelijk aan vijandigheid gedacht te worden.

De beste oplossing, die ik weet, is, dat beide vereenigingen rustig naast elkander werken. Dit kan gebeuren, als zij elkander in hare handelingen niet rust laten. Elk werkt dus kalm voort en helpe slechts wanneer de een de hulp van de andere inroept. Door goede verstandhouding zullen zij wel van twisten verschoond blijven.

En om ons steeds van den vrede te ver ekeren zou het zeer goed zijn, dat door ons als beginsel werd aangenomen, dat het beschermheerschap van groepsafdeelingen steeds aan den regent, dan wel aan den hoogsten inlandschen ambtenaar werd opgedragen. Zoo dit geweigerd wordt, dan mogen wij pas met gerust geweten onzen plicht, door B. O. opgelegd, zonder hen, nakomen; in elk geval is daarmede getoond, dat B. O. volstrekt niet den dwazen zin heeft de regenten achteruit te willen dringen, en hen in de waardigheid, die hun toekomst, te krenken.

Vrede zij ons! Aldus besluit Soerjopranoto.

onbevaarbaar en een onoverkomelijke hinderpaal voor een goede verbinding tusschen Tandjong Seilor en de Apo Kajan op te leveren, te meer omdat de aanleg van een overland-weg langs de oevers op buitengewone terrein-hindernissen stuit.

Door genoemden colonne-commandant werd bij zijn komst in het Apo Kajan-gebied de controleur van Berau, W. M. Palm, aangetroffen, die begin September zijn reis via de Boven-Kelei daarheen had ondernomen met het doel om, behalve de kennis van land en volk te vermeerderen, uit te zien naar een verbindingsweg. Genoemde controleur, die vergezeld van een tweetal gewapende politiedienaren en een 6-tal Dajaks, den tocht maakte, bevond zich reeds bijna twee maanden in die streken en vertrok den 31en December naar Kapit, de naast-bijzijnde bestuursvestiging in Serawak, om met den daar residenten bestuursambtenaar de bestaande geschillen tusschen de Dajakstammen van het nederlandsch gebied met de Hewans van Serawak te bespreken, en maatregelen te beramen tot beëindiging van wederzijdsche sneltochten. Aldaar den 16den Januari aangekomen, was het oogenblik van zijn komst voor het bijleggen van die geschillen minder gunstig, omdat juist eenige dagen te voren Boekat- en Pinhing-dajaks van nederlandsch gebied weder een groep van vijf Hebans overvallen en drie hummer gesnel en een zwaar gewond hadden, ten gevolge waarvan de gemoederen der Hebans zeer opgewonden waren. Dit

WAT DE CHINEES VERTELT.

Van Peking naar Taskend. De stad Sianfu begint uit haar slaap te ontwaken.

Er ontstaat daar bij het volk een voorliefde voor den militairen stand, terwijl het op Europeesche wijze geschoeide onderwijs meer en meer op prijs wordt gesteld.

Aan het hoofd van het garnizoen staat een Tartaarsch generaal.

Wel is de slagvaardigheid van dit deel van het leger nog lang niet wat het zijn kan, doch men kan waarnemen, dat de jonge plant begint te groeien, en dat de voorwaarden voor krachtontwikkeling aanwezig zijn.

In de nabijheid van de groote poort der stad staat aan de oostzijde één der vier gebouwen, waarin de eerste militaire school van geheel Groot-China gevestigd is.

Bovendien is daar ter plaatse een voorbereidende militaire school voor jongelieden, die speciaal voor officieren bij het staande leger wenschen te worden opgeleid.

Een 200-tal leerlingen volgen de lessen en ontvangen het onderricht van Chineesche onderwijzers, afkomstig van de militaire school in Japan.

Dagelijks worden de noodige wapenoefeningen gehouden en hebben regelmatig exercities plaats, zoodat de toestand dezer jeugdige militaire macht in alle opzichten stof tot tevredenheid geeft.

Van de in China ingevoerde nieuwigheden heeft de vorming en de ontwikkeling van het Chineesche leger op Westerschen voet het meeste sympathie bij de bevolking opgewekt, hetgeen onder meer ook kan blijken uit den eerbied, welke door allen aan dien stand, die vroeger zoo geminacht werd, wordt be- wezen.

Van Regeeringswege is daartoe natuurlijk veel bijgedragen.

De bezoldigingen van de officieren en ook van de in lagere rangen dienenden zijn aanzienlijk verhoogd en zoodanig, dat men daarvan behoorlijk kan rondkomen.

De leden van het Keizerlijke Huis vervullen thans belangrijke functiën in het leger, terwijl de officiers-rangen gelijkgesteld worden met die van de hoogste civiele landsdienaren, waaraan men in vroeger tijden nimmer zou hebben gedacht.

In alle rangen en bij alle wapens is de militair behoorlijk gekleed, het wapenmateriaal is van de beste soort en voor de zindelijkheid en reinheid van het lichaam wordt thans zorg gedragen.

In spoorreizen reizen de officieren op dienstreis in de eerste klasse en aan den minderen militair staan behoorlijke wagons ter beschikking.

Al deze veranderingen hebben veel bijgedragen tot verbetering van de toestanden in en verhooging van aanzien van het leger, op welks toekomstige kracht de hoop van het geheele volk gevestigd is.

De wijkmeesters en het passenselsel der Chineezen in Ned.-Indië. De Chineesche wijkmeesters in geheel Ned.-Indië handelen, ten opzichte van de personen, die bij hen passen komen vragen of passen laten afteekenen, op eigenmachtige wijze en geldelijk althans niet correct.

Dientengevolge wordt de kleine man finantieel benadeeld.

Volgens de wettelijke voorschriften is alleen voor

voorval dient als een weerwraak beschouwd te worden van een sneltocht, het vorige jaar in Maart door de Hebans tegen de Pnihings ondernomen, waarbij een 24-tal Pnihings het leven lieten, en waarschijnlijk zal het Pnihings-hoofd Tingang Koehi, die toen vele familieleden, waaronder zijn vrouw, verloor, aan deze weerwraak niet vreemd zijn. De wd. controleur van Long Iram werd bij het ontvangen van het bericht telegrafisch gelast het noodige te verrichten tot opsporing en opvatting der daders.

De controleur Palm zou, na eenige dagen verblijf te Kapit, den terugweg over de Apo Kajan aanvaarden en bij aankomst daar beslissen in welke richting hij zou terugkeeren, hetzij over de Boven-Mgkaham en Boven-Doesoan naar Bandjermasin, hetzij over de Boven-Poedjoengan naar de Tidoengsche landschappen en van daar naar Tandjong Seilor.

In de verslagmaand kwam weder een troep Dajaks van de Poedjoengan met boschproducten te Tandjong Seilor ter markt en maakten goede zaken, dank zij het intermediair van het bestuur. Mede kwam de zoon van Tanah Tisan, het hoofd, dat, naar vermeld, in het vorig verslag wegens ziekte verhinderd was geworden bij het bestuur vergiffenis voor zijn vlucht in September te verzoeken. Hij kwam mededeelen dat zijn vader nog steeds ongesteld was en bij terugkeer hij hem in overweging zou geven zich te Long Basahan onder medische behandeling te stellen.

een pas tien cent plakzegel verschuldigd, doch in de werkelijkheid wordt de betaling van 35 cent per pas door de wijkmeesters verlangd.

Die onlegale vermeerdering van 350 procent wordt door de wijkmeesters aldus verklaard.

Voor een spoed-pas moet f 0.10 plakzegel worden betaald, doch om dat stuk spoedig door het Europeesch bestuur geteekend te krijgen, heeft de wijkmeester een looper noodig en in zijn dienst genomen, die natuurlijk beloofd moet worden.

Het loon van zulk een persoon bedraagt f 7.50 's maands of f 0.25 per dag.

De wijkmeester heeft, onbezoldigd als hij gewoonlijk is, niet het voornemen om die uitgave voor eigen rekening te nemen, en aangezien nog al veel spoedpassen worden behandeld, vindt dat Chineesche hoofd het niets meer dan billijk, dat de belanghebbenden die onkosten dragen.

Wel is waar ontvangt de wijkmeester jaarlijks 8% collecteloon van de gestorte belastinggelden, maar die zijn volgens zijne meening niet bestemd om bovenvermelde uitgave van den looper te bestrijden.

Aangenomen, dat er dagelijks 15 spoedpassen worden afgegeven, welk aantal eerder te weinig dan te veel is, dan zouden de voordeelen voor den wijkmeester bedragen:

10 passen voor aankomenden — 10 maal 0.25 = f 2.50.

5 passen voor vertrekkenden — 5 maal 0.35 = f 1.75.

Totaal f 4.25. Gaat af: 15 passen à f 0.10 plakzegel = f 1.50, blijft f 2.75 per dag of voor 27 werkdagen in de maand f 54.25, een bedrag, waarvan de wijkmeester met zijn gezin behoorlijk kan rondkomen.

Voor de gegoede Chineezers is een bedrag van f 0.35 per pas niet bepaald bezwaard, zegt Young Chinaman in de **Perniagaan** van 8 Augustus 1910 no. 175, doch voor den armen Chinees is zulks wél.

Zou het bedrag van f 0.35, zoo vraagt de schrijver, niet gebracht kunnen worden op f 0.15 per pas, n.l. f 0.10 plakzegel en f 0.05 onkosten?

Opvallende Berichten. In de **Sinar Sumatra** van 6 Augustus 1910 no. 61 vielen enkele berichten op:

a. Het garnizoen te Peking dienende voor de bewaking van den Keizer en de Keizerlijke familie, is vastgesteld op 75000 man, n.l. 50000 uit den Boanstam en 25.000 uit den Hanstam.

Dit garnizoen is op Westersche wijze geoefend. Generaal is Yoe Tjat Tjoe Gie van den Boanstam.

b. In het dorp Gioe Tek Po zijn, op last van de autoriteit, twee kerken van Fransche geestelijken en vijf woningen afgebroken, aangezien ze eigenmachtig en in strijd met het contract waren opgericht.

Bij de opruiming trof men aan 389 stuks geweren en 526 revolvers van het nieuwste model.

c. In het dorp Jo Le Tjoe, hetwelk op ongeveer tien lie van de stad Shanghai is gelegen, zijn twee Engelschen in arrest gesteld, wegens den verkoop van Bengaalsche opium.

Zij waren in het bezit van 20 picol, welke in beslag zijn genomen.

De Engelschen zijn over land naar Nanking gebracht.

Een en ander over Chineezers.

Onder dit hoofd schrijft de correspondent van De Javabode te Bandoeng:

Dat de toestanden in China ongeregeld zijn, en vooral na den dood van keizer Kwan Sioe nog verwarder zijn geworden, is ook hier wel bekend en blijkt voornamelijk uit het telkens ontslaan en benoemen van gouverneurs en andere hooge ambtenaren.

Volgens hetgeen eenige tijdelijk op Java vertoevende invloedrijke Chineezers daarover vertellen, moet het in de meeste provinciën een ware Janboel zijn en heerscht overal groote ontevredenheid.

Geldgebrek is daarvan de voornaamste oorzaak en waar vroeger buitenlandsch kapitaal naar China stroomde, zoodat toch enkele werken van belang konden worden uitgevoerd, brengt de vreemdelingenhaat en vrees mede, dat men van die hulp niet meer is gediend.

Alleen het postwezen en de dienst van de in- en uitvoerrechten zijn vrij goed geregeld, maar zijn dan ook in handen van vreemdelingen.

Om geld te krijgen, worden belastingen geheven, doch in het binnenland worden de belasting-ambtenaren weggejaagd of vermoord en van de toch nog binnenkomende gelden verdwijnt het grootste gedeelte in de zakken der gouvernements en lagere beambten.

Groote verbittering heerscht er tegen de ambtenaren van het oude regime, en het liefst zou men het geheele korps, met de hofhouding te Peking er bij, een kopje kleiner willen maken.

Ofschoon hetgeen door bovengenoemde Chineezers wordt verteld, niet als de uiting van het geheele volk kan worden aangenomen, als men van één volk kan spreken, maar het is toch tekenend, dat zij een spoedige oplossing op deze wijze tegemoet zien.

Ontwikkelde Chineezers, die in Amerika en Europa de toestanden bestudeerd hebben en veranderingen ten goede willen invoeren worden met een kluitje in het riet gestuurd en kunnen alleen in ondergeschikte betrekkingen worden geplaatst, hetgeen natuurlijk verbittering wekt.

Geld voor productieve werken is van de rijke Chineezers niet los te krijgen, die begraven liever hurgeld in den grond, zoodat de schatten aan steenkolen en edele metalen in het binnenland niet ontgonnen kunnen worden.

De vooruitstrevende partij te Peking weet allerlei goed bedoelde en in het belang van de bevolking zijnde wetten tot stand te brengen en stapel op stapel verlaat de bureau's om niet verder te komen dan bij de gouverneurs der provinciën, die machteloos of onwillig zijn om de wetten ten uitvoer te doen brengen.

Nog steeds wordt voor het bekleeden van een staatsambt een vrij hoog bedrag betaald, dat dan weer uit de zakken van de inwoners der provincie moet worden geklopt.

Gebrek aan geld is er overal, ook om de, met zoo veel ophef met chineesch geld tot stand gekomen Peking Railway Co. in stand te houden.

Zooals bekend is, hebben ook verscheidene Chineezers in Ned.-Indië vrij groote bedragen in deze spoorwegmaatschappij gestoken, die, aan de overzijde van het kanaal bij Amoy beginnende, verder het binnenland zou ingaan, voornamelijk tot ontginning van de uitgestrekte kolenvelden en andere waardevolle mijnen.

De steenkolen daar zijn van uitstekende kwaliteit. Met heel wat gesukkel is eindelijk een lijntje van plm. 6 paal in exploitatie, maar nu zijn de dubbeltjes weer op en zijn de bovengenoemde Chineezers uitgezonden om nog wat kapitaal van de Chineezers hier los te krijgen.

Veel zin hadden onze Chineezers daar niet in, maar na veel praten is het toch gelukt geld bijeen te krijgen tot voortetting van het werk en denke/xk zullen weer een paar millioentjes van onze nijvere medeburgers naar Amoy verhuizen om in den bodemloozen put gestort te worden.

Men deelde mij mede, dat Oey Tiong Ham, de bekende richard, had aangeboden al de aandeelen van de maatschappij tegen 40 pct. over te nemen, maar dat men daarop niet wilde ingaan. Ook heeft het chineesche gouvernement het plan alles te annexeren.

Het was opvallend te hooren hoe vol bewondering die, hier tijdelijk vertoevende Chineezers waren over de toestanden, die zij hier opmerkten en vooral over de vruchtbaarheid van den bodem, die in China op zeer vele plaatsen vrijwel uitgeput schijnt te zijn.

De indruk, door een en ander verkregen, is dat de vooruitgang van China, het ontwaken, grootendeels op papier plaats heeft en dat ingrijpen van buiten af den kolos eerst geheel zal doen ontwaken.

De beweging, het opkomend rechtsgevoel is er, maar alles loopt dood op de niet in beweging te brengen massa.

Van Vreemde Koloniën.

Gouvernements-cultures in Belgisch-Congo.

De cultuur van caoutchouc-leverende planten maakt vooralsnog de voornaamste zorg van het bestuur van Belgisch-Congo op cultuurgebied uit.

In dit opzicht is, wat de aanplantingen van den staat betreft, tot nu toe aan *Functunia elastica* de voorkeur verleend. De staat beschikt thans over ruim 3 miljoen boomen van deze caoutchoucsoort, die een product leveren, dat met 17 tot 20 francs op de Antwerpsche markt wordt betaald.

Er is nu evenwel besloten om groote uitbreiding te geven aan den aanplant van *hevea*, waartoe het klimaat zich vooral in de bij en om den evenaar gelegen streken uitstekend leent. Op het oogenblik tellen de van staatswege in het leven geroepen aanplantingen van *hevea* omstreeks 30000 boomen, terwijl last is gegeven zeven groote aanplantingen aan te leggen in de districten van Bangala en van den evenaar, waartoe beschikt werd over alle in de kolonie aanwezige *hevea*-zaden en bovendien groote bestellingen geplaatst werden op Ceylon. Aan eene bijzondere commissie werd opdracht verleend in het district van den Evenaar een onderzoek in te stellen naar andere, voor de cultuur van *hevea* geschikte terreinen.

Het bestuur wil verder in de droge streken op groote schaal *manihot glaziovii* aanplanten, waarvan het product toch ook reeds 23 francs per

TELEPHOON No. 9540y.

ATELIER D'ART

PORTRAITS EN PEINTURE ET EN SCULPTURE (BAS RELIEFS)

SPECIALITÉ EN AQUARELLES ET PASTELS TRAVAUX D'ART FINS

FRANS W. A. TEUNISSEN

MAISON DE PREMIER ORDRE
LA HAYE SMIDSWATER 21A

W. P. de Bock

Piet Heinstraat 71-73, hoek Barentszstraat

TELEF. 1769.

—:— JAN JAARSMA HAARDEN. —:—

Goosen & Swagerman.

DEN HAAG, Boekhorststr. 149.

DEN BOSCH, Vughterstr. 17.

VLEUGELS, PIANO'S, INGEBOUWDE PIANO'S ORGELS.

VERHUUR-

PIANO'S van f 5.— p.m. of f 50.— p.j. af.

VLEUGELS van f 8.— p.m. of f 80.— p.j. af.

SPECIALE INRICHTING VOOR HET GEREEDMAKEN VOOR DE TROPEN.

PIERRE SCHREINER

- ZOUTMANSTRAAT 18-20-22 -

TELEFOON 1864 — DEN HAAG

—:— AMEUBLEMENTEN. —:—

MAGAZIJN INSULINDE

62 SPUISTRAAT

TELEFOON 3687. —o— DEN HAAG.

Beslist GOEDKOOPST en SOLIEDST ADRES voor Dames-, Heeren- en Kinder-Ondergoederen. Onze prijzen zijn VER BENEDEN elke concurrentie.

SPECIAAL INGERICHT voor Indische Families.

Wegens vertrek naar Indië

wordt ter overname aangeboden een solide, voor twee jaar nieuw aangeschafte, INBOEDEL, bestaande uit een Eiken Salon-, Woon- en Slaapkamer-Ameublement, en een crème gelakt Slaapkamer-Ameublement.

Te aanvaarden midden November a.s., desgewenscht met de stoffeering en de huur van een bovenhuis Edisonstraat no. 8.

Gelegenheid tot bezichtiging na schriftelijke aanvrage.

J. W. MAAS, c. i.

kilogram opbrengt en dus slechts 3 francs minder dan het hevea-product.

Voor dit jaar is gerekend op de beplanting van 2000 hectaren met caoutchouc-leverende planten, maar waarschijnlijk zal slechts, tengevolge van verschillende omstandigheden, de voorkeur aan hevea verleend en het onderzoek naar hiervoor geschikte terreinen slechts de helft van genoemd oppervlak worden opgeleverd.

Maatregelen zijn voorgenomen, opdat, wanneer met de exploitatie der geregelde caoutchoucanplantingen een begin wordt gemaakt, kunnen worden beschikt over het noodige materieel, voor coagulatie enz.

De kolonie beschikt ook over een groot aantal caoutchouc-leverende lianen, wel 11 miljoen stuks, naar men schat, waarvan binnen enkele jaren mag worden verwacht, dat 3 miljoen stuks productief kunnen worden gemaakt. Een groot deel der planten zijn echter over zulk een groot oppervlak verspreid, dat exploitatie niet loonend kan zijn. Daarom is dan ook tot afschrijving besloten van aanplantingen, die minder dan 50000 lianen bevatten, of ten opzichte waarvan de slechte groei geen hoop geeft op goede resultaten.

In 1908 werd de oprichting van een centrum voor de cacao-cultuur in den omtrek van den post Ganda Sundi in studie genomen. Op het oogenblik wordt dit plan uitgevoerd en wel op een oppervlakte van 120 hectaren.

Reeds bevinden zich aanplantingen van Cacao te Coquilhatville en Barumba met in het geheel 92000 cacao-boomen.

De taak van het bestuur zal zich ten deze slechts bepalen tot voorgaan en leering en de verdere uitvoering in hoofdzaak overlaten aan het particulier initiatief. Ten einde dit te steunen zullen deskundigen worden uitgezonden naar Engelsch-Indië en Java om een studie te maken van de meest voorkomende ziekten in de cacao en hare bestrijding.

Wat de koffie betreft, zijn omstreeks 600 hectaren van staatswege met koffie beplant, hoofdzakelijk voorkomende in de districten van den evenaar en van den Aruwinaï. Er is in den laatsten tijd nog al eens getwijfeld aan de wenschelijkheid van het behoud dier koffie-aanplantingen van staatswege. De slotsom van de ter zake gepleegde beraadslagingen is geweest, dat besloten is de cultuur op nieuwe grondslagen te vestigen, waardoor de bedrijfskosten zullen worden verminderd bij grootere productie der aanplantingen. Hiertoe zal gebruik worden gemaakt van de uit Congo afkomstige, elders goed voldoende robuste-variëteit.

Ook aan de katoen-cultuur wijdt het bestuur zijne aandacht. In den Beneden-Congo worden door inboorlingen daarmede proeven genomen, waartoe namens het bestuur zullen worden verstrekt en aanwijzingen voor de cultuur gegeven worden, terwijl het bestuur bovendien belooft de katoen tegen een behoorlijken prijs te koopen.

De met dit stelsel verkregen uitkomsten zijn niet overal bevredigend geweest. Slechts in een klein aantal dorpen heeft men zich aan de aanwijzingen gehouden en daardoor een nieuwe bron van inkomsten in het leven geroepen. Het bestuur heeft zich levendig hierdoor niet uit het veld laten slaan en zal de proeven voortzetten, overtuigd, dat eene nieuwigheid alvorens te slagen, heel wat teleurstellingen moet baren.

Het bestuur heeft, met het oog op de onbetrouwbaarheid der met deze inboorlingen-cultuur verkregen uitkomsten, bepaald, dat op de verschillende proefstations in de kolonie ook proefvelden met katoen beplant zullen worden.

Aan de bestuurders der landbouwstations is verder last gegeven om zooveel mogelijk uitbreiding te geven aan de cultuur van vezelgewassen, die voor het klimaat van Beneden-Congo geschikt mogen worden geacht. Hieronder neemt de sisal een eerste plaats in, terwijl sedert eenige jaren ook de Manilla-hennep (*Musa textilis*) in den Congo werd ingevoerd en naar het schijnt er nog al volloet, zoodat men er over denkt, uitgebreide aanplantingen daarvan aan te leggen.

Op uitbreiding en verbetering van de klapper-cultuur is men in de kolonie eveneens bedacht, waartoe in het begin van dit jaar aan den Plantentuin te Buitenzorg het verzoek is gedaan om toezending van kokosnoten van goede hoedanigheid. De door de zorg van het departement van landbouw in Indië gezonden vruchten zijn in goeden toestand te Brussel aangekomen en verder naar den Congo gezonden.

Teneinde den aanplant van olie-palmen te bevorderen zijn thans bij het bestuur de maatregelen in studie, welke zouden moeten worden getroffen om de inboorlingen van Beneden-Congo en van de streek der watervallen te bewegen in den omtrek van hunne dorpen olie-palmen aan te planten.

Voorts zijn door 't bestuur stappen gedaan om de rijstcultuur te bevorderen, waartoe eenige civiele en

landbouwkundige ingenieurs naar Egypte, Ceylon en Java zullen worden gezonden, om er een studie te maken van het irrigatie-wezen. Men heeft toch reeds te Kitabola, in de streek der watervallen, proeven genomen met de rijstcultuur op geïrrigeerde velden, maar de uitkomsten waren, tengevolge van de ongevoelbaarheid van het personeel, onbevredigend.

Verder houdt het bestuur zich nog onledig met het zoeken naar verbeteringen in verschillende voor de inboorlingen, uit het oogpunt van voeding, belangrijke cultures, zooals die van pisang, maïs, manioe, enzovoorts, terwijl men blijkbaar in den Congo ook nog aan de mogelijkheid gelooft van de invoering der suikerriet-cultuur.

De toestand in Tongkin.

De Dé Tham laat het bestuur in Tongkin nog steeds niet met rust.

De *Courier Saigonnais* meldde, dat niet ver van Na-Tham in genoemde provincie, de benden van den Dé Tham voortdurend de Fransche posten door nachtelijke aanvallen verontrusten. Zij trachten ook den post Duo-Thang binnen te dringen, maar de waakzame schildwacht loste een schot, waardoor het plan der aanranders werd verijdeld. Men meent, dat het den volgelingen van den Dé Tham er vooral om te doen is, zich van wapens meester te maken.

Het genoemde blad deelde mede, dat in eene week alle beschikbare troepen uit de buurt in actie werden gebracht, om de bosschen te doorzoeken. Zonder eenig resultaat evenwel. De spionnen van den commandant van Na-Tham verzekerden evenwel, dat de Dé Tham zich nog steeds in de buurt moest ophouden en zelfs een nieuwen aanslag in den zin had.

Het Engelsch-Indisch Atjeh.

Op de Noordwest-grenzen van Engelsch-Indië zijn de autoriteiten ook weder op verrassingen van de zijde der Afridis voorbereid.

Die heeren zijn toch experts in den wapenhandel in de dubbele beteekenis van dit woord. Zij weten zich uitstekend van de wapens te bedienen, maar zijn ook handelaars in wapens en munitie.

De Engelsch-Indische regering heeft in den laatsten tijd groote aandacht geschonken aan den smokkelhandel in wapens, die in de Perzische Golf op groote schaal werden gedreven. Ook verschillende karavanes, die over land op weg waren naar de Afridi's en andere grensstammen, werden in den laatsten tijd aangehouden en de daarbij bevonden voorraden aan wapens aan munitie verbeurd verklaard.

Dit heeft onder de Afridi's groote ontstemming gewekt, hetgeen gevoegd bij hun toch reeds onrustigen aard, reeds aanleiding gegeven heeft tot besprekingen voor een tegen de grensdorpen in Oost-Indië op touw te zetten rooftocht.

Hoogst onaangenaam moet het den autoriteiten in Engelsch-Indië zijn, dat de Afrikaansche autoriteiten, tot wier ressort bedoelde grensstammen behooren, geringe neiging aan den dag leggen om den Engelschen in deze ter wille te zijn.

Djiboeti een cultuur-gewest.

Wij hebben er al reeds op gewezen, dat, wie Djiboeti een jaar of tien, twaaf geleden bezocht, volgens de thans daarvan gegeven schilderingen verbaasd zal staan over de veranderingen, die er plaats grepen.

Er was een tijd, waarin men scherpsenderwijze gewaagde van de „palmiers en zinc", die 't bestuur van Djiboeti bij wijze van „boerenbedrog" zou hebben aangeschaft, om te doen gelooven aan de mogelijkheid van plantengroei in de kolonie.

Die mogelijkheid is nu echter duidelijk gebleken, niet voor de stad Djiboeti en enkele kale rotsputten in den omtrek, maar voor de groote vlakke die zich achter de stad diep in het binnenland uitstrekt.

Daar treft men een rijken, vruchtbaaren bodem aan, die op eene diepte van drie tot vijf meter water in overvloed bevat voor de besproeiing der velden. Men zoekt den oorsprong van deze gemiddeld zeventien M. hooge waterader in de met sneeuw bedekte toppen van Abessynië. Bij het smelten van de sneeuw vloeit een deel van het water af naar den Nijl en andere rivieren, terwijl het water aan de zijde der woestijnen van Somali en Dankali door het zand wordt opgeslurpt en zoo, tegen verdamping behoed zijn weg vindt naar den Indischen Oceaan.

De bodem van de kolonie Djiboeti is uitstekend bevonden voor de cultuur van katoen, zoodat, gegeven ook de betrekkelijke lage loonen (veertig cent daags, alles inbegrepen), van die cultuur goede verwachtingen schijnen te mogen worden gekoesterd.

De eerste proeven met de katoen-cultuur in die streek werden genomen met Egyptische soorten, *mita fifi* en *abassi*. De uitkomsten waren reeds vrij bevredigend, maar men heeft nu door kruising van Peru-katoen en Jumelle een heester weten te verkrijgen, die bij een levensduur van tien tot twaalf het voordeel hebben van een groote op-

brenst katoen met een vezellengte van 35 tot 38 millimeter, wit en zeer veerkrachtig.

Op het oogenblik zijn nog slechts 15 tot 20 hectaren beplant, maar de onlangs opgerichte Compagnie française du coton colonial zal spoedig groote uitbreiding geven aan die cultuur.

Verder worden ook dadels, vruchtboomen, caoutchouc-leverende gewassen, graan en groenten met goeden uitslag in de vlakke geteeld, zoodat binnen afzienbaren tijd de Somali-woestijn een geheel anderen aanblik zal opleveren dan eenige jaren te voren. Een goed ding is, dat de Somali's zelf, die roovers en zwervers van weleer, plezier in den arbeid beginnen te krijgen.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Inlandsche Kunstnijverheid.

De nieuwste afl. van „Het Huis Oud en Nieuw" bestaat uitsluitend uit fraai geïllustreerde bijdragen over „De verheffing van de Inlandsche kunstnijverheid." door de H.H. Raden Mas Noto Soeroto, Raden Adipati Aria Achmad Djajadiningrat, J. E. Jasper, P. Ducroo en J. Z. van Dijk, met een inleidend woord van den heer Ed. Cuijpers.

Islam en Christendom.

Door de Zendings-Studie-Raad (secretaris J. W. Gunning JHzn., Oude Delft 210 te Delft) is onder bovenstaanden titel uitgegeven het bekende werk van W. H. F. Gairdner, uit het Engelsch vertaald door Jacqueline C. Rutgers. Een goede druk met mooie illustraties, een werk, dat alleszins aanbeveling verdient. Wij hopen er later op terug te komen.

De Plantentuin te Buitenzorg.

Het is van genoegzame bekendheid, dat 's Lands Plantentuin te Buitenzorg wereldberoemd is, en dank zij vooral de wetenschappelijke leiding van den onlangs overleden oud-directeur Prof. M. Treub, langzamerhand is geworden het centrum van de studie der tropen-flora. In dit opzicht is Nederland ongetwijfeld alle koloniseerende mogendheden ver vooruit.

Over deze instelling nu is in de Engelsche taal een werkje verschenen, stellig met de bedoeling, om den op Java reizenden vreemden toerist ook tot een bezoek aan dien tuin uit te lokken. De titel van het mooi gedrukte en geïllustreerde boekje is:

Guide to the botanic gardens, Buitenzorg. By Dr. J. J. Smith. Illustrated from photographs taken by J. W. Huijsmans (Printing office of the Departement of Agriculture).

Nog een Junghuhn-bijdrage.

Dr. I. Groneman heeft eene brochure (niet in den handel) in 't licht gegeven, getiteld: Dr. Franz Wilhelm Junghuhn (Semarang, H. A. Benjamins), welke oorspronkelijk bestemd was als bijdrage in het Junghuhn-gedenkboek, dat in 't begin van dit jaar verscheen, ter gelegenheid der viering van den honderdsten geboortedag van dien grooten natuuronderzoeker.

Geschiedenis eischt waarheid, zegt Dr. Groneman, die persoonlijk met Junghuhn bevriend was. Maar de waarheid heeft blijkbaar de Redactie-commissie van het Junghuhn-gedenkboek niet openbaar willen maken, in den door Dr. Gr. gegoten vorm, en diens bijdrage slechts verkort opgenomen in dat boek.

Dr. Gr. stelt in bovengenoemde brochure nu in het licht, dat tusschen Junghuhn en zijn vroegeren medewerker Dr. J. E. de Vrij, langzamerhand een groote vijandschap was ontstaan, welke niet te rijmen is met het feit, dat Junghuhn's grafmonument prijkt met een gedenksteen, of een in- of opschrift, waarop de naam van Dr. de Vrij voorkomt.

Letterlijk schrijft Dr. Gr. o.m.: „Deze man had in zijn testament bepaald of verzocht, dat zijn lijk in 't crematorium te Gotha verbrand en de lijkasch naar Java overgezonden en ergens in de kina-tuinen begraven zou worden. En toen moet de toenmalige directeur van de kina-cultuur, volkomen onbekend met de waarheid, die ik in deze bladen huldig, gemeend hebben niet beter te kunnen doen dan die asch onder 't monument, dus in Junghuhn's graf te bergen! Al wie deze bladen leest, zal moeten erkennen, dat deze meening een ernstige dwaling geweest is, en dat de lijkasch van Junghuhn's onwaardigen belager in dat graf een ontheiliging van dat graf en de vermelding van den naam van dien man op 't monument boven dat graf een onhoudbare schending van dat monument is, die, hoe eer hoe beter, behoort opgeheven te worden."

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud van Afl. 9, jaarg. 1910. Enkele gegevens omtrent het Indisch snelvuurgeschut, door A. F. A.

wielrijders in ons leger, door C. L. Becking. — De verstrekking van brood aan Europeesche militairen in verband met het schrijven, enz., door M. W. Siebelhoff. — Over organisatie, oefening en legering onzer Cavalerie, door J. J. de Witt. — Europeesche militie in Indië, door E. Sieburgh. — Het gebruik van pioniergereedschap bij den Infanterie-aanval. — Militaire telegrafie. — Over militaire sociëteiten (Cantines en dagverblijven). — De werking van het moderne infanterieprojectie. — Terreinschermen. — Van vreemde legers. — Nogmaals Inlandsche officieren.

Over deze laatste aangelegenheid is, sedert kapitein van Gent voor 't eerst daarover schreef in de Juni-afl. van het I. M. T., heel wat te doen geweest. Voor- en tegenstanders hebben hun meeningen in de pers te kennen gegeven. Zoo ook de luit. W. van Maanen, die daarbij een mededeeling doet, welke een tegenhanger vormt van de verhalen van ontrouw van inlandsche hoofden in 1811, zooals die door den heer v. Gent waren opgesomd. Deze mededeeling is afkomstig van Raden Adipati Soeria Atmadja (de heer v. M. kende hem in 1908 als regent van Soemedang), en luidt als volgt:

Toen in 1811 de Engelschen bezit hadden genomen van Java, werden door lord Raffles de aanzienlijkste hoofden naar Batavia ontboden om aan het nieuwe gouvernement hulde te brengen. Onder dezen behoorde de toenmalige Pangeran van Soemedang, de grootvader (of overgrootvader) van bovengenoemden regent. Toen deze, als hoogste in rang van de aanwezigen, werd opgedragen een dronk te wijden aan het nieuwe bestuur, werd dit door hem geweigerd en gezegd, dat hij steeds met de „Compagnie" op goeden voet had verkeer en hij dus slechts aan haar een dronk wenschte toe te brengen.

Met waren trots wordt dit verhaal door zijn afstammelingen nog gedaan; is het wonder, dat ook zij warme aanhangers van ons tegenwoordig gouvernement zijn? En dat zij bij oordeelkundige behandeling van de zijde van dat Gouvernement, dit zullen blijven?

Rubbertoonstelling te Londen.

Aflevering 21 (2e jaargang) der publicatiës *) van het Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat bevat het verslag van de op 6 Sept. jl. te Djoejakarta gehouden vergadering ter bespreking van de vraag, hoe Nederlandsch-Indië kan deelnemen aan de in 1911 te Londen te houden internationale Rubber and Allied Trades Exhibition.

Deze vergadering werd o.m. bijgewoond door den directeur van landbouw, den heer H. J. Lovink, die een groot aandeel in de besprekingen gehad. Er werd besloten, dat Indië in ieder geval zal deelnemen, in aanmerking genomen het feit, dat Java alleen reeds een aanplant van 60.000 bouws rubber leverende boomen heeft en Ned.-Indië een vijfde gedeelte van de op de geheele wereld met caoutchouc beplante oppervlakte bezit. Weliswaar is er nog geen belangrijk export van plantage-rubber, maar deze zal zonder twijfel binnenkort van beteekenis worden. Nadat het besluit tot deelneming genomen was, werd nog eenige discussie gevoerd over de wijze, waarop geëxposeerd zal worden, en ging men over tot het benoemen van de leden eener centrale commissie van uitvoering. Den heer Lovink werd het Eere-Voorzitterschap aangeboden, wat door hem werd aanvaard.

Topographische dienst in Indië.

Het lang verbeide jaarverslag over 1909 van den topographischen dienst in Nederlandsch-Indië is verschenen. In omvang en verscheidenheid van stof doet het in geen enkel opzicht voor zijn voorgangers onder en bevat, behalve een verslag van de eigenlijke verrichtingen van den dienst, nog een aantal bijdragen van gemengden aard, die de volgende onderwerpen behandelen.

De landrente belastingwerkzaamheden, door F. P. Sollewijn Gelpke. — De landrentemetingen in de residentien Kediri en Pasoeroean van Maart 1899 tot April 1908, door L. F. van Gent. — De topographische opnemings van het eiland Curaçao, door J. V. D. Werbata. Het verslag bevat voorts een groot aantal platen, kaarten, enz.

Postspaarbank in Indië.

Onderstaande gegevens zijn ontleend aan het Verslag omtrent den dienst der Postspaarbank in Ned. Indië over het jaar 1909.

Het aantal inleggers steeg van 63294 op ult. December 1908 tot 71209 op ult. December 1909, verdeeld als volgt: Europeanen 32997 (of 46.34 pCt.); Inlanders 35093 (49.28 pCt.); Vreemde Oosterlingen 3119 (4.38%). Het aantal Europeesche inleggers nam in 1909 toe met 2403 tegen 2347 in 1908; dat der Inlanders met 4919 tegen 4044 in 1908 en dat der

Vr. Oosterlingen met 593 tegen 444 in 1908. Ook vergeleken met vroegere jaren is dus de vooruitgang wederom zeer bevredigend, niet het minst voor de Inlanders, wier aantal van 35093 dat der Europeanen, bedragende 32997, thans voor het eerst met 2096 overtreft. De percentsgewijze verhouding wijzigt zich dan ook wederom ten gunste der Inlanders en Vr. Oosterlingen en ten nadeele van de Europeanen, hoewel ook het aantal van deze inleggers geregeld blijft toenemen.

Het gezamenlijk tegoed van de inleggers bedroeg ult. 1908 f 7.213.629.13 en ult. 1909 f 7.800.873.73½, verdeeld als volgt: Europeanen: f 6.262.809.39½, Inlanders f 1.304.914.45½, Vr. Oosterl. f 233.149.88½, of percentsgewijze uitgedrukt: 80.28, 1673 en 2.99%.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 42. In Memoriam. Dr. W. Burck, door Dr. J. C. Costerus. — Het derde Duitsche Koloniaal congres, door Dr. A. H. Berkhout. — Koloniaal Instituut (statuten). — De begroting van Ned.-Indië voor 1911. — Het mijnbouwkundig-geologisch onderzoek van de kolonie Curaçao en de kleinere Antillen. — Het voorkomen van fosphaten op Curaçao, Aruba en Bonaire. — Handelsverkeer van Nederland en Ned.-Indië met China. Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen. — Nieuwe Maatschappijen, enz.

Weekblad voor Indië. No. 22.

De Indische regeering en de gemeente Semarang, door M. van Geuns. — De staartmensch (met afb.) Verdediging der Zondagsrust-circulaires. — Een Engelsche bestuursambtenaar aan het woord. — Tripolitanië, het land van den honger, door H. van Kol. — De paupers. Roman uit de Indische samenleving (vervolg), door Victor Ido.

Mededeelingen Ned. Zending-Genootschap.

Inhoud van het derde stuk van Deel 54 (1910): Berichten aangaande den voortgang der Evangelisatie in de Minahassa, gedurende het jaar 1909. VI. Langewan, door M. Brouwes. VIII. Koemelembouai, door H. A. Loeff. — Verslag van de Ambachtschool te Kakas (Minahassa), door C. Th. Notten. — Papa i Woente, door Alb. C. Kruijt. — Gemeentevorming door landontginning. Referaat, door S. S. de Vries. — De Wereld-Zendingsconferentie, door Ds. J. Henzel.

Tijdschrift van Nijverheid en Landbouw.

Inhoud van de Sept.-Oet.-afl.: Een en ander over de verantwoordelijkheid van spoor- en tramwegen in Ned.-Indië bij aanname, vervoer en aflevering van goederen (slot), door S. A. Reitsma. — Bemestingsproeven bij aardappelen, door H. Bakker Jr. — De scheepvaartconferentie te Singapore. — Australië in cijfers. — Bemesting van thee en Invloed van de electriciteit op den groei der planten. — Productenmarkt en wisselkoersen over de maanden Mei en Juni 1910.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 28 Sept. '10.
De Sumatrapost t/m id.
Het Bat. Nieuwsblad t/m 28 Sept. '10.
De Locomotief t/m 27 Sept. '10.
Het Soer. Handelsblad t/m 27 Sept. '10.
De Sumatrabode t/m 30 Sept. '10.
Tjahaja Sumatra t/m 29 Sept. '10.
Ned.-Ind. Effectenblad no. 37.
De Ind. Mercur no. 43.
Handelsberichten v/h Min. v. Landb. no. 188.
Kort verslag Verg. 2e Kamer S.-G.
De Banier no. 38.
Weekblad v. Ned.-Indië nos. 22 en 23.
Hollandsch Zuid-Afrika no. 4.
Vrede door Recht no. 10.
Bandera Wolanda no. 63.
Neerlandia no. 10.

Hoe het thans staat met den Assistent en de veiligheid aan de Oostkust van Sumatra, door A. Hanegraaff, oud-assistent.

De toekomst van Sumatra, door F. H. A. Steens Zijnen.

Onze West. 1. De kolonie Suriname, door Reman Irees. 2. De kolonie Curaçao, door M. Victor Zwijsen.

Leestafel HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke

NAAMLooZE VEnnooTschAP Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „MOOI NEDERLAND", gevestigd te 's-Gravenhage, Koningin Emmakade 107,

exploiteert uitsluitend fraai en gezond gelegen terreinen in Nederland, o.a. het Villa-Park „Berg en Dal" (Sterrenberg en Keteldal). Gemeente UBERGEN.

Gelegen aan de beide groote wegen Nijmegen—Kleef, 80 Meter boven 't water, zuivere zandbodem, fraai en afwisselend houtgewas, schoone vergezichten, geregelde tramverbindingen, ruime en gemakkelijke verkeerswegen. *Onworpen Electriche Bergtram door het geheele terrein.*

Terreinen van alle afmetingen te bevragen aan het Kantoor der Vennootschap en bij den Heer A. CREMERS te Berg en Dal (bij Nijmegen).

OPRUIMING.

J. JANSEN,

KEPPLERSTRAAT 115.

bij de Regentesselaan.

Telefoon No. 2723.

Karpetten.

Linoleums.

Tafelkleeden.

Linnen loopers.

Matten.

Zeilen.

Vitrages.

Wollen loopers.

Divandekken.

2e hands MEUBELEN.

Magazijn geopend 's m. 8—'s av. 10 uur.

In- en Verkoop
van geheele en gedeelten van INBOEDEL.

Behangerij, Stoffeederij en Beddenmakerij.

N.V. Electriche Drukkerij „Luctor et Emergo"

Telefoon Intercomm. 4424

's-GRAVENHAGE

Amalia van Solmsstraat 2-4

W. POPPINK, :-: :-: TELEFOON No. 4485.

Prins Hendrikstraat
141-143.
Geheel gepantserde Hutkof-
fers. Voor het bagageruim, 100
cM. lang, 50 cM. breed, 50 cM.
hoog, m. bak f 12.50. Voor de
hut 100 cM. lang, 50 cM. breed,
36 cM. hoog, m. bak f 11.50.
Voor de hutten der nieuwe
booten 100 cM. lang, 50 cM.
breed, 40 cM. hoog, m. bak f 12.—

*) Deze publicaties zijn niet in den handel verkrijgbaar, maar o.a. te raadplegen in de Koloniale Bibliotheek, Van Galenstraat 14, den Haag.

dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotif, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor handeldrijvende en Industriëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zending-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Indië, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, en tal van andere brochures, jaarverslagen enz.

MEDEDEELINGEN.

Van de Afdeling Amsterdam:

Voordracht van den heer J. W. VAN NOU-HUYS, die heeft deelgenomen aan de expeditie van Mr. H. A. Lorentz op Nieuw-Guinea.

Onderwerp:

„De expeditie in 1907 en 1909 uitgezonden ter bereiking van het sneeuwgebergte op Nieuw-Guinea”, toegelicht door lichtbeelden,

op Maandag 7 November 1910, des avonds 8 ure, in een der zalen van het American-hotel, in-gang Marnixstraat.

Leden van „Oost en West” hebben met hunne huisgenooten vrijen toegang op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap of de hun toegezonden kennisgeving. Voor het bekomen van introductiekaarten voor niet-leden gelieve men zich te wenden tot den secretaris: C. de Vries, Weesperzijde 22.

Van den catalogus der Nederlandsche en Indische Afdeling van de Algemeene en Internationale Tentoonstelling van Brussel zijn enkele exemplaren aangeschaft, ten einde de leden der afdeling in staat te stellen kennis te nemen van de interessante beschrijvingen van de Indische afdeling. Zij die één exemplaar ter lezing wenschen te ontvangen, worden verzocht zich op te geven aan den secretaris: C. de Vries, Weesperzijde 22.

HET BESTUUR.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging:

Een welkom Legaat.

Blijkens ontvangen schrijven dd. 22 October 1910, van Notaris A. Goddard te Zutten, is door wijlen Mejuffrouw M. S. Tierlam, op den 30sten Juli te Zutten overleden, bij haar testament van 3 December 1907 aan de Vereeniging „Oost en West” vermaakt, vrij van rechten en onkosten, een bedrag van f 200.—, uit te keeren zes maanden na haar overlijden, zonder bijvoeging van interest.

Vervolg opgave van de ontvangen gelden ten behoeve van de studie van een verdienstelijk jongeling.

S. J. R. v. M. te R. f 10.—

Voor de opgave,

E. VAN ASSEN, Secretaris.

De aangekondigde Hoofdbestuursvergadering op Zaterdag 29 Oct. 1910 is tot nader bericht uitgesteld.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 23 Sept. 1910. No. 76.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den gouv.-veearts Dr. P. A. van Velzen, den onderwijzer H. P. Silvester en N. K. Bieger, twee jaar aan den architect A. Th. Coorengel.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk K. F. Hoffman en de id. Mej. R. Attinger, Ch. P. N. van Hooijdonk, J. C. Punt, I. S. Berends, de hulponderwijzeres M. A. Theunissen en de klerk P. H. Steinfort.

Benoemd: tot griffier van den landraad te Tangjongpinang A. O. Collije, tot onderwijzer 2e kl. Th. de Jongh en P. de Jong; tot secretaris der res. Besoeki M. Zandveld, tot opzichter B. O. W., V. H.

Ponder, tot administrateur 2e kl. bij de gouv. pandhuizen A. F. Wiederhold; tot 3e kl. id. J. F. M. Maij; tot patih van het regentschap Bandoeng Raden Soeria Karta Lewaga; tot wedana van Oedjoengbroeng Koelon Raden Kandoeroean Satjakoesoenah, van Tandjoengsari Raden Koesoema Winarpa; tot deurwaarder bij den Raad van Justitie te Medan J. Wairissal.

Geplaatst: in de res. Kedoe de adsp.-controleur A. F. Lens.

Overgeplaatst: naar Soemedang de onderwijzeres Mevr. J. E. Broekhuysen; naar Singaradja de onderwijzer P. de Jong.

Geplaatst: te Semarang de onderwijzeres Mej. A. M. Siedenburg, te Koetoardjo de onderwijzer H. P. van der Laak, te Bangkalan de id. G. J. Gerbrands; te Soerakarta de onderwijzeres Mej. M. C. Burge-meestre.

Overgeplaatst: naar Ngandjoek de onderwijzer J. B. Ruzius.

Werkzaam gesteld: als verificateur te Batavia A. B. H. Neijs, als commies aldaar de verificateur P. Doeksen.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den majoor der infanterie A. C. L. de Klerck.

Ingedeeld: te Salatiga de 2e luit. der cavalerie A. A. Brouwers.

Hersteld: in activiteit de magazijnmeester 2e kl. C. de Lange.

Uit de Javasche Courant van 27 Sept. 1910. No. 77.

Civiel Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de leeraar L. van der Elst, de klerk Mej. V. de Jager, de onderwijzer Rakimin, de commies Mej. W. K. Lubach.

Ingetrokken: de benoeming van S. H. Schaank tot ass.-resident van Langkat, van F. R. Speltie tot id. van Kandangan.

Benoemd: tot landbouw-adviseur P. H. Tromp, W. A. Zegers Rijser en W. de Wijs, tot leeraar te Batavia H. J. N. Kat, tot commies bij het Dep. van Financiën C. A. E. Saltzmann, tot ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten G. F. L. Laurens, tot commies bij de S.S. op Java L. Hanssens, tot molenaarbaas-machinist te Padang J. Meijer, tot schout te Koeta Radja G. Smits; tot administrateur bij de gouv. pandhuizen W. F. Guldenaar.

Geplaatst: in de res. Pranger-Regentschappen, de controleur J. B. Hartelust, in Palembang de id. E. E. W. G. Schröder, te Koetoardjo de onderwijzer H. P. van der Laak, te Blora de id. J. G. v. Reijen, te Blitar de id. B. van Beugen, te Djokjakarta de id. P. G. Jansen.

Overgeplaatst: naar Karanganyar (Kedoe) de id. H. D. van Zoelen, naar Gorontalo de id. H. Tromp.

Benoemd: tot onderwijzer te Semarang D. J. Werff, tot onderwijzeres te Tjilatjap Mevr. E. W. Mulholland, te Fort de Kock Mevr. L. Douglas, te Wlingi Mevr. J. M. J. A. van Melle.

Militair Departement.

Ontslagen: op verzoek eervol de majoor-kwartiermeester S. Spree.

Overgeplaatst: naar Tjimahi de 1e luit. der genie J. F. Beckman, naar Batavia de id. Ch. P. Schoemaker.

Hersteld: in activiteit de kapiteins der artillerie Th. W. Sanders en H. Elzas.

Geplaatst: als directeur bij de pyrotechnische werkplaatsen te Bandoeng de kapitein der artillerie G. M. Scherer; bij het 8e bataljon de 1e luit. J. C. de

COMESTIBLES. —

INDISCHE ARTIKELEN.

J. C. P. HOOGEVEEN.

Hofleverancier van H.M. de Koningin en H.M. de Koningin-Moeder.

FRED. HENDRIKLAAN 141.

TELEFOON 4969.

ARCTOS THEE EN KOFFIE.

Elastieken Kousen uit Europa's 1e fabriek, volgens verklaring der gebruikers, het langst van alle soorten elastisch blijvend, per paar f 3.75, vanaf no. 9 f 4.25. Hospitaaldoek 1e kw. f 1.75 p. meter. Thermogénewatten f 0.65. Koorts-thermometers met controlebewijs f 0.60. Breukbanden dubbel f 2.25, enkel f 1.25. - Houtwolmatrassen f 2.25, Luchtkussens en Ondersteken in huur à f 1.— p. maand. „DE GEDE”, Witte de Withstraat 20. Telefoon 6033.

PERZISCH IMPORTHUIS LA HAYE.

NOORDEINDE 11. — Téléphone 6008.

Maison la plus ancienne et la plus importante de cette ville, dont les tapis d'Orient, importés directement et garantis authentiques, forment l'Unique Spécialité à l'exclusion de toute imitation.

Réparation des Tapis.

MARTON KULCSAR.

Ridder, bij het 12e de kapitein H. Christoffel, bij het 4e de 1e luit. L. van Vuuren, bij het 9e de 2e luit. G. J. Tjijmstra, te Salatiga de kapitein Th. W. Sanders, te Batavia de id. H. Elzas en R. A. J. Savalle.

Ingedeeld: te Atjeh de 1e luit.-magazijnmeester P. H. Thonus.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het s.s. „Wtilis”, kapt. W. Adam, vertrokken van Batavia 29 Sept. 1910, en aangekomen te Marseille 22 October 1910.

Naar Padang vertrokken: Ds. Ch. Bernard en echtg.; J. J. de Groot en echtg.; Jhr. A. H. W. de Kock; Th. A. van Praag; H. J. Vingerhoets, C. van Vloten; Mr. C. P. van Wijngaarden.

Van Batavia vertrokken: J. van Burg; B. Butin Schaap; C. Z. Cohen; C. J. G. van Deun; A. G. A. Eschauzier en echtg.; K. W. Eschauzier; D. Feikema, echtg. en kind; H. C. C. Fraissinet, echtg. en 2 kind.; J. van Hengel en echtg.; Mej. A. L. J. van Hengel; Mej. L. J. van Hengel; Mej. S. L. van Hengel; C. P. V. Jacobs; J. Johan; A. J. van der Linde en echtg.; M. W. Maurenbrecher; Jongejuffr. Meijer; A. Mayer Timmerman Thijssen; F. Niggebrugge en echtg.; J. A. Fietermaat en echtg.; Mej. A. J. C. W. Post; M. K. Sabelis; F. W. Schell; Dr. P. A. van Velzen; P. de Vries; S. Wetter en echtg., benevens Hr. Ms. onderoff. en troepen.

Te Padang embarkeerden: W. B. Regenhardt, echtg. en 2 kind.; Mevr. Wed. M. Jaos, benevens Hr. Ms. onderoff. en troepen.

INTEEKENBILJET.

PRACHT-PLAATWERK: „ONZE OOST-INDISCHE KOLONIËN”.

De ondergeteekende wenscht bij verschijning te ontvangen Exempl. tegen den specialen prijs van f 5.— van het plaatwerk „Onze Oost-Indische Koloniën”. 100 Lichtdrukken, formaat 18×28 c.M., op zwaar karton, naar fotografische opnamen, uitgekozen en toegelicht met medewerking der hoogleraren

PROF. DR. A. W. NIEUWENHUIS en PROF. J. F. NIERMEYER.

(Landschappen, Bodemvormen, Vulkanen, Kalkgebergten, Plantengroei, Steden en Dorpen, Woning en Volkstypen, Tempels en Beelden uit de Hindoe-tijd, Cultuur-Ondernemingen, enz.) Levering ongeveer Juli 1911.

Naam: den 1910.

Volledig adres: Handteekening:

School:

P.S. Verzoeken beleeft de get. biljetten binnen 14 dagen toe te zenden aan N. V. „De Tulp”, Haarlem.